

La Tribuna

Universitat, qualitat, preus públics

El 'producte' educació superior no és un de qualsevol del mercat, és una inversió molt important per a la persona i per a la societat

El perill s'origina quan ha de regir-se per les lleis de mercat i recórrer a les tècniques de màrqueting per assegurar els seus ingressos basals

FRANCESC XAVIER GRAU
@x_grauvidal

Vicepresident de la Xarxa Vives d'Universitats

Doctor per la Universitat de Barcelona (1986), és catedràtic de Mecànica de Fluids a la URV. Rector de la URV entre 2006 i 2014, també és impulsor del Campus d'Excel·lència Internacional Catalunya Sud.

El Fòrum Anual de Qualitat que des de fa 12 anys coordina les associacions d'universitats i institucions d'educació superior europees (EUA i EURASHE), l'associació europea d'agències de qualitat (ENQA) i el sindicat europeu d'estudiants (ESU), ha servit un cop més per copsar les preocupacions del moment i albirar les línies de treball futur. El nostre país gaudeix d'un bon sistema d'universitats i d'una bona agència, l'AQU, entre les millors valorades en el conjunt d'ENQA. Malgrat això, la cultura de l'assegurament de la qualitat no està encara prou desenvolupada a casa nostra; és encara una matèria que es concentra en els procediments, que s'executen però que són percebuts majoritàriament com una càrrega, com una obligació addicional sobrevinguda, i no com una necessitat que deriva de l'assumpció de la responsabilitat pública (institucional i personal) de garantir la qualitat de la feina que es duu a terme.

Els països europeus que van desenvolupar aquesta cultura abans que nosaltres, els mateixos que tenen nivells socials i econòmics més avançats i també universitats més autònomes, estan evolucionant ja cap a l'acreditació institucional, que fa directament responsables a les universitats de la garantia de la qualitat davant la societat. Amb el panorama actual en política universitària a casa nostra, de mera supervivència institucional i sense horitzons clars pel desenvolupament de carreres professionals en l'àmbit acadèmic (finalment, el professorat és el principal agent i responsable de la implementació dels mecanismes de garantia de la qualitat en l'educació superior), es fa difícil preveure quan podrem fer aquest nou pas indispensable, un

pas que requereix solidesa institucional suficient per assumir la responsabilitat global davant la societat i la implicació convençuda del personal.

Anar endarrerits, però, pot tenir un costat positiu, per trist que això sigui. Potser podem evitar endinsar-nos en viaranyes perillosos, com els que poden sorgir davant una combinació fatal de retirada de l'Estat de la seva responsabilitat d'assegurar l'accés equitatiu a l'ensenyament superior i el desenvolupament lliure de la recerca i de l'establiment dels mecanismes d'assegurament de la qualitat. Sembla una paradoxa, perquè aquests mecanismes cerquen, precisament, la confiança del ciutadà en la feina de les universitats. Naturalment, si tot es fa bé, tot va bé.

El perill s'origina quan la formació superior comença a haver de regir-se per les lleis de mercat i recórrer extensament a les tècniques de màrqueting per assegurar els seus ingressos basals. En aquest escenari, l'assegurament de la qualitat en pot estar contaminat, si no esdevenir di-

rectament un instrument per al màrqueting. Aquesta ha estat una de les tendències de fons identificades en aquest dotzè Fòrum de Qualitat. L'exemple més destacat és l'anglès (no tot el Regne Unit, atès que Escòcia ha mantingut una política d'accés gratuït) que, amb l'establiment de preus públics propers al cost total i la recent posada en marxa de sistemes d'avaluació comparada de la qualitat docent (Teaching Excellence Framework), està generant força malestar en el sector i a la mateixa societat, a través, precisament, de l'ús d'aquestes avaluacions en el màrqueting institucional per a la captació d'estudiants.

Per a mi, el perill comença amb la retirada de l'Estat en termes de finançament de l'educació superior, que té un impacte més significatiu en els estudis de màster, precisament els més subjectes a la necessitat de captació d'estudiants en un mercat global. Quan l'educació superior és estratègica per a un país i molt determinant en el desenvolupament personal dels seus ciuta-

dans, cal assumir-ne la responsabilitat entre tots. El 'producte' educació superior no és un de qualsevol del mercat, representa una inversió molt important per a la persona (en mitjana, els cinc anys de la vida de major creixement intel·lectual i personal) i per a la societat (la inversió global la podem estimar, a Catalunya, en uns 100.000 euros, que es reparteixen en proporció variable entre l'Estat i l'individu). No hi ha compensació possible si el que deia el màrqueting no era prou cert i el 'producte' no acaba sent prou bo. Finalment, darrere hi ha la decisió política de com es reparteix aquest cost global. Sent una qüestió tan delicada i estratègica, el millor és que es mantingui inequívocament en l'esfera de les responsabilitats públiques; que les institucions n'hagin d'acreditar la qualitat i que els mecanismes que l'asseguren no estiguin subjectes a les lleis de mercat. Per a mi, això porta al fet que els preus públics, particularment dels màsters, no constitueixin essencialment un mecanisme de finançament de les universitats públiques.

